

Na podlagi Smernic za psihološko pomoč reševalcem – sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (dokument št.: 604-7/2011-13-DGZR, datum: 16.04.2012), zapisnika dogovora URSZR in GZS (zadeva: Izvajanje, usposabljanje, aktiviranje in financiranje psihološke podpore prostovoljnih gasilcev po nesrečah, datum: 17.02.2020), sklepa št. 2 zapisnika 14. seje poveljstva GZS (datum: 27.02.2020), in Postopkovnika o psihološki pomoči in psihološki podpori reševalcem v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in pripadnikom Civilne zaščite (dokument št.: 843-5/2023-11-DGZR, datum: 20.06.2023) je Gasilska zveza regije Ljubljana, na 3. seji Poveljstva Gasilske zveze regije Ljubljana, dne 29.02.2024 sprejela

POSTOPKOVNIK o psihološki pomoči in psihološki podpori v Gasilski zvezi regije Ljubljana

1. člen (vsebina)

(1) Postopkovnik opredeljuje vrste in oblike izvajanja ter izvajalce psihološke pomoči in psihološke podpore članov prostovoljnih gasilskih društev Gasilske zveze regije Ljubljana (v nadaljevanju PGD GZRL), dogodke, ob katerih se zagotavlja psihološka pomoč in psihološka podpora, ter dejavnosti GZRL, psihologov Enote za psihološko pomoč Civilne zaščite (v nadaljevanju Enote PP CZ) in gasilskih zaupnikov.

(2) Moška oblika povzema pripadnice in pripadnike posamezne organizacije, omenjene v dokumentu.

2. člen (pomen izrazov)

Izrazi, ki so uporabljeni v tem postopkovniku, imajo naslednji pomen:

1. »psihološka pomoč« je znanstveno in strokovno utemeljena dejavnost za pomoč članom PGD GZRL v duševni stiski, ki jo izvajajo psihologi Enote PP CZ;
2. »psihološka podpora« je dejavnost gasilskih zaupnikov za pomoč članom PGD GZRL v duševni stiski;
3. »psihosocialna pomoč prebivalcem« je pomoč, ki se nudi prizadetim prebivalcem po naravnih in drugih nesrečah. Izvajajo jo prostovoljci-prvi posredovalci. Zagotavljajo neposredno družbo, poslušajo, zagotavljajo praktično podporo in informacije. Prizadete seznanjajo s podatki o nesreči, o osnovnih pogojih za življenje, možnostih pridobitve potrebne pomoči in jim ponudijo podporo na splošno.
3. »duševna stiska« je subjektivni občutek psihičnega neugodja in nemoči, katero se je pojavilo med opravljanjem gasilskih nalog zaščite in reševanja ali drugih dogodkov, ki vplivajo ali bi lahko vplivali na opravljanje dela članov PGD GZRL.
4. »zaupni odnos« je odnos med zaupnikom ali psihologom in članom PGD GZRL, kjer se spoštuje načelo poklicne tajnosti in zaupnosti.
5. »supervizija« je vrsta usposabljanja, katero večkrat letno organizira URSZR, kjer strokovnjaki na rednih oblikah srečanj izmenjujejo izkušnje, mnenja, spoznanja in nove usmeritve. V okviru supervizije se opravi evalvacija izkušenj udeležencev supervizije in poda povratna informacija o njihovem delu.
6. »gasilski zaupnik« je zaupanja vredna oseba, operativni član PGD GZRL, ki jo znotraj gasilske enote izberejo gasilci, ima več let operativnih izkušenj in je opravila usposabljanje za izvajanje psihološke podpore v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, v organizaciji Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje (v nadaljevanju URSZR);
7. »aktivni gasilski zaupnik« je operativni član PGD GZRL, ki izpolnjuje zahteve iz prejšnje alineje in ki se letno udeležuje aktivnosti, predpisanih v tem postopkovniku.

3. člen (dogodki, ob katerih se zagotavlja psihološka pomoč in psihološka podpora)

(1) V okviru psihološke pomoči in psihološke podpore se članom PGD GZRL zagotavlja pomoč ob duševni stiski, ki je posledica hujših stresnih dogodkov med opravljanjem gasilskih nalog zaščite in reševanja ali drugih dogodkov, ki vplivajo ali bi lahko vplivali na opravljanje dela članov PGD GZRL.

(2) Dogodki, ob katerih se zagotavlja psihološka podpora, so zlasti:

1. dogodki, v katerih je bilo ogroženo lastno življenje ali življenje sogasilca,
2. lastna hujša telesna poškodba ali hujša poškodba sogasilca,
3. udeležba bližnje osebe gasilca v nezgodi, nesreči,
4. smrt ali težja poškodba udeleženca na interventnem dogodku,
5. poškodovani otroci ali mladostniki na interventnem dogodku,
6. samomorilna ogroženost člana PGD GZL ali navzočnost pri poskusu samomora ali samomoru,
7. izpostavljenost skrajno nevarnim snovem,
8. nujno oživiljanje žrtve ali reševanje oz. dajanje pomoči žrtvi fizičnega nasilja ali posilstva.

(3) Dogodki, ob katerih se zagotavlja psihološka pomoč, so zlasti:

1. ko je gasilec priča smrti ali hujši poškodbi sogasilca,
2. ko je gasilec doživel hujšo poškodbo,
3. ko so poškodovane ali mrtve bližnje osebe gasilca,
4. ko so udeleženi poškodovani ali mrtvi otroci.

4. člen

(zagotavljanje psihološke pomoči in psihološke podpore gasilcem)

(1) URSZR na področju psihološke pomoči zagotavlja:

- 24-urno nujno psihološko pomoč z Enoto PP CZ,
- delovanje psihologov v CZ
- izvedbo preventivnih programov, namenjenih obvladovanju psihičnih obremenitev,
- izvedbo usposabljanja psihologov in zaupnikov s področja obvladovanja psihičnih obremenitev po programih, ki jih določi minister,
- pogoje za delo in strokovni razvoj izvajalcev psihološke pomoči in psihološke podpore.

(2) GZRL na področju psihološke podpore zagotavlja:

- imenovanje in aktivno delovanje gasilskih zaupnikov,
- napotitev gasilskih zaupnikov na usposabljanja o obvladovanju psihičnih obremenitev,
- izvedbo preventivnih programov ozaveščanja s področja psihološke pomoči in podpore,
- pogoje za delo in strokovni razvoj izvajalcev psihološke podpore.

(2) Usposabljanje članov PGD GZRL za obvladovanje psihičnih obremenitev poteka po programih:

- katere organizira URSZR,
- katere organizira GZS in
- po programih internega usposabljanja GZRL.

5. člen

(dejavnost psihologa)

(1) Psiholog Enote PP CZ nudi psihološko pomoč gasilcu ali skupini gasilcev ob duševni stiski, ki je posledica dogodkov iz 3. člena, 3. odstavka tega postopkovnika.

(2) Oblike psihološke pomoči so:

- krizna intervencija,
- razbremenilni razgovor,

- psihološko svetovanje,
- druge oblike, skladno s psihološko stroko.

(3) Psihologi so pri izvajanju psihološke pomoči samostojni. Zaradi zagotavljanja duševnega zdravja obravnavanega člana PGD GZRL pa lahko z njegovim soglasjem sodelujejo tudi z njegovim nadrejenim (poveljnik PGD GZRL) in s pristojnimi zdravstvenimi ustanovami.

(4) Ob naravni in drugi nesreči lahko psihologi Enote PP CZ svetujejo poveljujočim o njihovih odločitvah pri vodenju intervencije, pri čemer pa ne gre za psihološko pomoč.

6. člen (dejavnost gasilskega zaupnika)

(1) Gasilski zaupnik nudi psihološko podporo gasilcu ali skupini gasilcev ob duševni stiski, ki je posledica dogodkov iz 3. člena, 2. odstavka tega postopkovnika.

(2) Seznam aktivnih gasilskih zaupnikov prejmejo aktivni gasilski zaupniki GZRL, poveljnik GZRL in poveljniki posameznih GZ GZRL.

(3) Psihološka podpora se izvaja v obliki svetovanja ali razbremenilnega razgovora. Pri izvajanju psihološke podpore gasilski zaupnik lahko sodeluje s psihologom Enote PP CZ.

(4) Nudjenje psihološke podpore članom PGD GZRL ima prednost pred drugimi nalogami gasilskega zaupnika.

7. člen (stik člana PGD GZRL s psihologom ali gasilskim zaupnikom)

(1) Stik s psihologom ali gasilskim zaupnikom lahko vzpostavi:

- poveljnik PGD GZRL, katerega član je v duševni stiski,
- poveljnik GZ, katera je članica GZRL,
- poveljnik GZRL,
- vodja intervencije,
- gasilski zaupnik ali

- sam gasilec ob prepoznavi duševne stiske, ki je posledica dogodkov iz 3. člena tega postopkovnika.

V kolikor potrebo po posredovanju psihologa ali gasilskega zaupnika prepozna kdo od sogasilcev ali bližnjih člana PGD GZRL, o tem obvesti poveljnika matičnega PGD, poveljnika matične GZ ali poveljnika GZRL.

Ne glede na prejšnji odstavek, vsak član PGD GZRL, ki je seznanjen, da je zaradi osebnih težav in stiske ogroženo zdravje ali življenje sogasilca, takoj obvesti poveljnika matičnega PGD, v katero je gasilec, čigar zdravje ali življenje je ogroženo, razporejen.

(2) Stik s psihologom Enote PP CZ:

- s klicem v Regijski center za obveščanje (v nadaljevanju ReCO), na številko 112 (24 ur dnevno),

(3) Stik z gasilskim zaupnikom se vzpostavi:

- s klicem v ReCO, na številko 112 (24 ur dnevno),
- s telefonskim ali osebnim kontaktom,
- preko elektronske pošte.

8. člen

(obveznosti člana gasilske organizacije)

(1) Vsak član gasilske organizacije je dolžan skrbeti za svojo dobro psihološko stanje in pripravljenost, v skladu z aktivnostmi in dejanji, ki mu ustrezajo in ki ne škodujejo njegovemu zdravju in njegovi okolici.

(2) Usposabljanje in delo na sebi, v obliki osebne odgovornosti za upravljanje stresa, poznavanja in uresničevanja zaščitnega vedenja ter krepitev socialnih odnosov z družino, prijatelji in drugimi, je sestavni del sistema psihološke pomoči in podpore in je v Smernicah za psihološko pomoč reševalcev – sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami opredeljeno kot 1. stopnja psihološke pomoči.

9. člen

(obveznosti organizacije GZRL)

(1) Organi in komisije GZRL, kot predstavniki nadrejene organizacije, skupaj z aktivnimi gasilskimi zaupniki GZRL, skrbijo za promocijo, prepoznavnost, izvajanje psihološke pomoči in psihološke podpore gasilcem PGD GZRL.

(2) Na smiselno pobudo aktivnih gasilskih zaupnikov GZRL, po presoji, v dosedanje programe usposabljanja implementira ustrezne informacije o sistemu psihološke pomoči in podpore v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(3) V skladu z letnim planom in zmožnostmi zaupnikom omogoča udeležbo na supervizijah, obnovitvenih usposabljanjih ter nadgrajevanjih znanja z obiskovanjem izobraževalnih programov, katere vsakoletno pripravljajo URSZR, GZS, ali katera druga organizacija, povezana s področjem psihološke pomoči in podpore.

(4) Poveljstvo GZRL 1x letno, na prvi seji poveljstva GZRL v koledarskem letu, preveri izpolnjevanje pogojev posameznika za aktivnega gasilskega zaupnika in potrdi osebo, ki koordinira delo gasilskih zaupnikov na nivoju GZRL. Na podlagi sklepa iz zapisnika seje poveljstva GZRL se seznam aktivnih zaupnikov posodobi. Posodobljen seznam se razpošlje po ustaljenih kanalih obveščanja GZRL pristojnim osebam v GZ GZRL.

10. člen

(obveznosti vodij)

(1) Poveljniki PGD GZRL, poveljstvo GZRL in vodje ostalih operativnih enot znotraj GZRL, vsak v svojih okvirih pristojnosti, redno skrbijo za notranje analize interventnih dogodkov in kratke razgovore po kriznih dogodkih. S tem pripomorejo k reševanju odprtih vprašanj, preprečujejo pojav lažnih informacij in zmanjšujejo napetost znotraj organizacije.

(2) Notranja analiza je sestavni del sistema psihološke pomoči in podpore in je v Smernicah za psihološko pomoč reševalcev – sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami opredeljena kot 2. stopnja psihološke pomoči. Notranjo analizo, v skladu s priporočili Smernic, izvede vodja enote oz. vodja intervencije (odvisno na katerem nivoju se jo izvede) ob zaključku intervencije ter ob povratku v enoto.

(3) Kratek pogovor po kriznem dogodku je sestavni del sistema psihološke pomoči in podpore in je v Smernicah za psihološko pomoč reševalcev – sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami opredeljena kot 4. stopnja psihološke pomoči. Pogovor na samem kraju dogodka, v skladu s priporočili

Smernic, izvede vodja posamezne enote oz. vodja intervencije (odvisno na katerem nivoju se ga izvede).

(4) Če je vodja iz kateregakoli nivoja, navedenega v 1. odstavku 7. člena, seznanjen, da je pri članu, ki je razporejen v njegovo enoto, nastopil dogodek iz 3. člena tega postopkovnika, mu v najkrajšem možnem času oziroma najpozneje v 72 urah zagotovi psihološko pomoč ali psihološko podporo in mu omogoči stik s psihologom ali gasilskim zaupnikom. Stik iz prejšnjega stavka se lahko članu PGD GZRL, po presoji in potrebi, omogoči tudi med interventnim dogodkom.

(5) V primerih iz 3. odstavka 3. člena tega postopkovnika, na podlagi zahteve po psihološki pomoči, vodja intervencije o dogodku obvesti ReCO Ljubljana in sproži postopek aktivacije psihologa Enote PSP CZ.

11. člen (delovanje psihologa)

(1) Psihologi Enote PP CZ sodelujejo z gasilskimi zaupniki. Sodelujejo pri izvajanju usposabljanj za zaupnike in na supervizijah, katere organizira URSZR.

(2) Podroben način delovanja psihologov Enote PSP CZ, njihova aktivacija in obveznosti so opredeljene v Postopkovniku o psihološki pomoči in psihološki podpori reševalcem v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in pripadnikom Civilne zaščite.

12. člen (delovanje gasilskega zaupnika)

(1) Gasilski zaupnik o vsakem primeru sproti obvešča ReCO Ljubljana. ReCO Ljubljana zavede aktivnost gasilskega zaupnika v sistem SPIN, v kolikor poročilo vodje intervencije za predmetni dogodek še ni zaključeno.

(2) Gasilski zaupnik pri svojem delu sodeluje s psihologi Enote PSP CZ in upošteva njihove strokovne napotke, navodila in usmeritve za delo.

(3) Pri delu s posameznikom, skupino ali ustanovo gasilski zaupnik vzpostavi zaupni odnos.

(4) Če bi bilo zaradi dogodkov iz 3. člena tega postopkovnika lahko ogroženo zdravje člana PGD GZRL, gasilski zaupnik s soglasjem obravnavanega o svojih ugotovitvah obvesti poveljnika PGD GZRL, v katero je obravnavni razporejen.

(5) Če je zaradi dogodkov iz 3. člena tega postopkovnika ogroženo življenje člana PGD GZRL ali druge osebe, gasilski zaupnik o tem obvesti poveljnika PGD GZRL, v katero je obravnavani razporejen, po potrebi pa tudi poveljnika matične GZ ali poveljnika GZRL. Soglasje obravnavanega v tem primeru ni potrebno.

(6) V primerih 2. odstavka 3. člena tega postopkovnika gasilski zaupnik pred začetkom aktivnosti obvesti ReCO Ljubljana, če ta o posredovanju še ni bil obveščen.

(7) O začetku in zaključku nudenja psihološke podpore gasilski zaupnik obvesti poveljnika GZRL oz. osebo, ki jo poveljnik GZRL pooblasti za to.

Gasilski zaupnik o svojem delu, 1x letno (od 1.12. do 30.11.) poroča poveljniku GZRL oz. osebi, ki jo poveljnik GZRL pooblasti za to. Poda pisno poročilo o dejavnostih iz tega pravilnika.

Poročilo vsebuje:

- število opravljenih razgovorov,
- lokacijo posameznega opravljenega razgovora,
- intervencija oz. dogodek, na katerega se nanaša razgovor in
- trajanje posredovanja (od odhoda na lokacijo do prihoda domov).

Druge podatke varuje v skladu z zaupnim odnosom.

Formular za oddajo podatkov je priloga 2 tega postopkovnika. Formular se odda do 30.11., vsako koledarsko leto, za preteklo obdobje.

(8) Gasilski zaupnik se mora najmanj 1x letno udeležiti supervizije in 1x na 2 leti izpopolnjevalnega usposabljanja po programu, ki ga predpiše pristojni minister, ter izvede URSZR.

(9) Če gasilski zaupnik ne izpolnjuje obveznosti, navedenih v prejšnjem odstavku, ne more opravljati dela aktivnega gasilskega zaupnika, dokler ponovno ne izpolnjuje pogojev, navedenih v prejšnjem odstavku.

(10) Gasilski zaupniki delujejo na podlagi Etičnega kodeksa zaupnikov v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

13. člen (poročanje, financiranje)

(1) Gasilski zaupniki posredujejo do 31. decembra koordinatorju gasilskih zaupnikov GZRL, letno poročilo o delu psihologov in gasilskih zaupnikov na območju PGD GZRL.

(2) V kolikor posredovanje gasilskega zaupnika ob posameznem primeru traja do 4 ure, gasilskemu zaupniku pripada povračilo potnih stroškov, ki so nastali ob posredovanju.

V kolikor posredovanje gasilskega zaupnika ob posameznem primeru traja 4 ure ali več, gasilskemu zaupniku pripada tudi povračilo stroška prehrane.

Finančna sredstva za povrnitev potnih stroškov in stroškov prehrane zagotavlja URSZR preko rednega sofinanciranja dejavnosti GZS.

(5) V obeh primerih mora gasilski zaupnik oddati poročilo po sledečem postopki:

- gasilski zaupnik z zahtevanimi podatki izpolni formular, ki se nahaja kot priloga 3 tega postopkovnika,
- izpolnjen formular gasilski zaupnik preko elektronske pošte pošlje odgovorni osebi na Gasilski zvezi Slovenije (v nadaljevanju GZS), ga. Dušanu Vižintinu (dusan.vizintin@gasilec.net),
- izpolnjeni obrazec je potrebno na GZS poslati v roku 48 ur po opravljenem posredovanju gasilskega zaupnika,
- GZS gasilskemu zaupniku zagotovi in uredi kritje potnih stroškov.

14. člen (začetek veljavnosti)

Postopkovnik stopi v veljavo dan po obravnavi in sprejetju